

AKCIJA ZA PODJETEN MLADI MARIBOR

Dr. Martina Rauter, Tjaša Pahor

Mestna občina Maribor, Ulica heroja Staneta 1
martina.rauter@maribor.si, tjasa.pahor@maribor.si

Povzetek: Mladi, njihovo podjetniško razmišljanje in njihove aktivnosti so pomembni za naš Maribor. Sedanje stanje nezaposlenosti mladih in njihova trenutna vdanost v situacijo vzbujata veliko skrb. Zaposlovanje mladih je zato eden ključnih izzivov tudi v Mestni občini Maribor. MOM je s ciljem reševati trenutno situacijo - visoko brezposelnost mladih v mestu (nad povprečjem v državi) pripravila 5 ukrepov, ki jim namerava slediti v naslednjem petletnem obdobju in so zapisani tako v osnutku 2. Lokalnega programa mladih v MOM za obdobje 2015 – 2020 kot v Lokalnem akcijskem načrtu za mesto Maribor. Lokalni program mladih je programski dokument, ki v skladu z Odlokom o javnem interesu v mladinskem sektorju opredeljuje prednostne naloge in ukrepe MOM na področju mladine. Lokalni akcijski načrt za mesto Maribor, ki je nastal v sklopu evropskega projekta URBACT II - My Generation at Work, pa je bil pripravljen z namenom reševati samo eno prednostno področje iz Lokalnega programa mladih, to je problematiko zaposlovanja mladih v mestu Maribor. Glavni cilj akcijskega načrta je spodbujati in krepiti nadaljnje sodelovanje med ključnimi deležniki na področju zaposlovanja mladih v Mariboru; njihovo sinergijsko mreženje bo vplivalo na spodbujanje podjetnosti mladih, s tem pa tudi na zaposlovanje mladih. Cilj vseh pripravljenih dokumentov in ukrepov je povečati zaposljivost mladih v mestu s sodelovanjem vseh zainteresiranih akterjev.

Ključne besede: Mladi, zaposlovanje, Lokalni program mladih, Lokalni akcijski načrt za Maribor, strategija.

ACTION FOR AN ENTERPRISING YOUNG MARIBOR

Abstract: Young people, their entrepreneurial thinking and their activities are important for our city Maribor. The current state of youth unemployment and their defeatism is a very high concern. Youth employment is therefore one of the key challenges in the Municipality of Maribor.

With the aim to resolve the current situation - high level of youth unemployment in the city (higher than the Slovenian average) the Municipality of Maribor prepared 5 measures that it intends to implement in the next five-year period; they are written in both the draft of the 2nd Local youth program of the Municipality of Maribor for the period 2015-2020 as well as in the Local Action Plan for the city of Maribor. The 2nd Local youth program is a program document that in accordance with the Ordinance on public interest in the youth sector defines the priorities and measures of the Municipality of Maribor about the youth. The Local Action Plan of the City of Maribor was created as a part of the European project URBACT II - My Generation at Work with the purpose to solve only one priority area of the Local youth program - the issue of youth employment in the city of Maribor. The main objective of the Local Action Plan is to promote and further strengthen the cooperation between key stakeholders in the field of youth employment in Maribor whose synergistic networking will impact the promotion of entrepreneurship of young people, and thus also youth employment. The aim of all the documents and measures is to increase the employability of young people in the city with the participation of all interested stakeholders.

Keywords: young, employment, local program for youth, local action plan for Maribor, strategy.

1 Uvod

Povzetek dela Mestne občine Maribor (v nadaljnjem besedilu: MOM) v prihajajočem petletnem obdobju, pod naslovom 'Akcija za podjeten Mladi Maribor' sloni na dveh ključnih dokumentih: na osnutku 2. Lokalnega programa mladih v MOM za obdobje 2015 – 2020 (v nadaljnjem besedilu: 2. LPM) in na Lokalnem akcijskem načrtu za mesto Maribor (v nadaljnjem besedilu: LAN, v angleščini v originalnem besedilu LAP – Local Action Plan). Po Odloku o javnem interesu v mladinskem sektorju v MOM (MUV, št. 13 / 2013) je LPM temeljni programski dokument, ki v skladu z Odlokom o javnem interesu v mladinskem sektorju opredeljuje prednostne naloge in ukrepe MOM na področju mladine. LAN je bil pripravljen v okviru evropskega programa URBACT II – My Generation at Work¹ z namenom krepiti eno prednostno področje iz LPM, to je področje zaposlovanja mladih. Glavni cilj akcijskega načrta je spodbujati in krepiti nadaljnje sodelovanje med ključnimi deležniki na področju zaposlovanja mladih v Mariboru. Ključni deležniki so se zavezali, da v tesnem sodelovanju z Mestno občino Maribor sodelujejo pri razvoju in izvajanju ukrepov, opredeljenih v LAN in posledično v 2. LPM v obdobju 2015 do 2020. Cilj vseh pripravljenih dokumentov in ukrepov je znižati stopnjo brezposelnosti mladih ter povečati podjetnost in posledično zaposljivost mladih s sodelovanjem vseh zainteresiranih akterjev v mestu.

2 Lokalni program mladih – LPM

V pripravo 2. Lokalnega programa mladih v MOM za obdobje 2015 – 2020 se je decembra 2012 vključil Mestni mladinski svet Maribor (MMSM). O pristopih k oblikovanju prve študije za 2. LPM sta se dogovorila MMSM in Urad za kulturo in mladino MOM (v nadaljnjem besedilu: UKM). Takrat izbrana prednostna področja so bila: zaposlovanje, stanovanjska problematika, izobraževanje mladih in mobilnost. Za pripravo analiz in predlog ukrepov za vsako posamezno področje so izvedli štiri delovna srečanja, ki jih je vodil trener bazena Mladinskega sveta Slovenije (MSS). Na delovna srečanja so povabili različne akterje iz lokalnega okolja, predvsem mlade, mladinske organizacije in organizacije za mlade, lokalne institucije, povezane s prednostnimi področji ter drugo zainteresirano javnost. Na vsakem izmed srečanj so pripravili analizo po metodi SWOT matrike (metodi iskanja prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti posameznega področja) s predlaganimi izzivi in predloge za ukrepe; vse skupaj so povzeli v študijo 2. LPM. Po letu Evropske prestolnice mladih Maribor 2013 in v sodelovanju z Univerzo v Mariboru smo podobno analizo naredili še za eno prednostno področje, to je področje politične participacije mladih.

UKM je potem v sklopu priprave 2. LPM pregledal tudi realizacijo ciljev v mladinskem sektorju v MOM od leta 2010 do 2014 in na podlagi pripravljenih vprašalnikov, prvega za predstavnike nevladnih organizacij, mladinskih organizacij in organizacij za mlade ter drugega za mlade prebivalce MOM, pridobil čim širše mnenje zainteresirane javnosti. Pri oblikovanju 2. LPM je po naročilu MOM sodelovala Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, ki je pregledala prvi osnutek 2. LPM in predlagala končno strukturo dokumenta z vsebinskimi dopolnitvami predvsem drugega ključnega področja, ciljna obravnava prednostnih področij mladih. 2. LPM bo po dokončni uskladitvi s soustvarjalci mladinskega sektorja v mestu (prvi javni posvet je bil pripravljen 26.11.2014, sedaj potekajo usklajevanja z MMSM) s sklepom potrdil Mestni svet Mestne občine Maribor, predvidoma v prvi polovici leta 2015.

3 Lokalni akcijski načrt - LAN

Poleg SWOT analize in študije področja na MMSM iz leta 2012 je bilo zaposlovanju mladih v mestu Maribor namenjene največ pozornosti v sklopu priprave Lokalnega akcijskega načrta za mesto Maribor, v katerega so vključeni in se še vključujejo ključni deležniki na področju zaposlovanja mladih v Mariboru. LAN, ki je nastal v sklopu evropskega projekta URBACT II - My Generation at Work, ob podpori vodilnega eksperta projekta iz Finske in posameznih članov URBACT lokalne podporne skupine v mestu. Delo na projektu je bilo v 80 % krito iz evropskih sredstev in je izjemno dober primer, kako lahko lokalna skupnost s pomočjo tujih partnerjev in prenosov znanja iz drugih evropskih mest bistveno poglobi in izboljša svoje delo na določenem področju.

Ključni deležniki, ki delujejo kot partnerji in spadajo v omenjeno URBACT lokalno podporno skupino so Zavod RS za zaposlovanje - Območna enota Maribor, Karierni center Univerze v Mariboru, Podjetniški inkubator Univerze v Mariboru, Mestni mladinski svet Maribor, Mariborska razvojna agencija, Inštitut za razvoj družbene

¹ MOM je od leta 2012 – 2015 projektni partner EU projekta URBACT II – My Generation at Work. Partnerji projekta so 12 evropskih mest, ki vsako v svojem lokalnem okolju išče ukrepe za reševanje brezposelnosti mladih in jih na različnih mednarodnih delovnih srečanjih predstavlja drugim partnerskim mestom.

odgovornosti IRDO in Zavod Ypsilon. Partnerji so se zavezali, da v tesnem sodelovanju z Mestno občino Maribor sodelujejo pri razvoju in izvajanju ukrepov, vključenih v LAN, v obdobju med leti 2015 in 2020. Glavni cilj LAN-a je zagotoviti strukturirano sodelovanje med ključnimi lokalnimi akterji na področju zaposlovanja mladih. Njihovo sinergijsko mreženje bo privedlo do novih ukrepov, ki bodo odprli podjetnost mladih in razvoj njihovih podjetniških spretnosti, s tem pa tudi zaposlovanje mladih. Cilj je povečati zaposljivost mladih s sodelovanjem vseh zainteresiranih akterjev.

Lokalna partnerstva so glavni in najbolj učinkovit instrument za združevanje lokalnih partnerjev, za doseganje sporazumov in soglasij, za rešitev lokalnih izzivov. To je razlog, da je Mestna občina Maribor želela povezati vse relevantne partnerje, ki lahko prispevajo k izboljšanju stanja zaposlenosti mladih. Prepričani smo, da ukrepi, ki jih skupaj z mladimi predlagajo partnerji in so sestavni del LAN-a, odražajo potrebe mladih v Mariboru in bodo zato bistveno prispevali k zaposlovanju mladih v prihodnjem obdobju.

Dogovorjeno je, da bo Lokalna podporni skupina, ki je nastala v okviru projekta My Generation at Work, tudi po koncu projekta igrala ključno vlogo v procesu izvajanja LAN, saj imajo partnerji potrebna znanja in izkušnje na področju zaposljivosti mladih.

LAN predstavlja pomemben korak k izboljšanju sodelovanja med ključnimi deležniki/partnerji v Mariboru, kar bo po našem mnenju prineslo odgovore in rešitve na izzive zaposlovanja mladih. Mladi so pomembni za naše mesto in trenutno stanje brezposelnosti mladih vzbuja veliko skrb.

4 Akcija za podjeten mladi Maribor

Mladi, njihovo podjetniško razmišljanje in njihove aktivnosti so pomembni za Maribor. Sedanje stanje nezaposlenosti mladih in njihova trenutna vdanost v situacijo vzbuja veliko skrb. Zaposlovanje mladih je zato eden ključnih izzivov tudi v MOM. Obe novejši študiji mladih v Sloveniji, Mladina 2010 (Lavrič in drugi 2011) in Youth 2013 (Flere in drugi 2014) izpostavljata področje zaposlovanja kot najbolj pereče v življenju mladih ljudi v Sloveniji. Posebno težak je danes za mlade tako v Sloveniji kot v Mariboru prehod iz izobraževanja v zaposlitev, ki pa vsakemu človeku omogoča nujno potrebno socialno in ekonomsko varnost, doseganje avtonomije ter uresničevanje kariernih in življenjskih ciljev.

SWOT analiza prednostnega področja zaposlovanje mladih v Mariboru iz leta 2012, ki je osnova tako za pripravo 2. LPM kot LAN, temelji na treh posameznih analizah – analiza mladih, analiza nevladnih organizacij in analiza določevalcev. Združena v celoto, po poglobljenem pregledu in primerjavi vseh teh analiz ključnih skupin na strani prednosti, izpostavlja predvsem visoko stopnjo izobrazbe, fleksibilnost in iznajdljivost mladih ter visoko stopnjo inovativnosti in kreativnosti mladih. Na strani slabosti poudarja pomanjkanje praktičnih znanj in samoiniciativnosti mladih ter neprilagojenost izobraževalnega sistema zahtevam trgu dela. Priložnosti za izboljšanje trenutnega stanja predstavljajo različni programi za mlade, ki jih sofinancirajo država in lokalne oblasti, mladinske organizacije s svojimi programi ter mentorstvo in medgeneracijsko povezovanje. Slabo stanje gospodarstva in poglobljanje krize sta pomembna dejavnika na strani nevarnosti, ki bosta pomembno vplivala na oblikovanje nadaljnje politike zaposlovanja mladih v mestu in državi.

Stanje se v obdobju, od analize konec leta 2012 do začetka leta 2015, ni bistveno spremenilo. Kljub dodatnemu financiranju mladinskega sektorja in programov za mlade v sklopu projekta Evropska prestolnica mladih Maribor 2013. naše mesto, na področju zaposlovanja mladih, gotovo sodi med najbolj kritična mesta v državi. Po podatkih Statističnega urada RS je stopnja registrirane brezposelnosti mladih med 15. in 24. letom v Mariboru v septembru 2014 znašala kar dobrih 40 %, medtem ko je bila na ravni celotne Slovenije 28 %. Tudi v starostni skupini 25 do 29 let, Maribor s 24 % bistveno presega slovensko raven (na ravni države 18 % mladih med 25 in 29 letom). Delež dolgotrajno brezposelnih med mladimi, prijavljenimi na ZRSZ se je v letu 2014 (september) povečal za 4,1 odstotno točko v primerjavi s predhodnim letom.

Kot rezultat intenzivnega ukvarjanja z izjemno zahtevno problematiko je MOM pripravila 5 ukrepov, ki jim namerava slediti v naslednjem petletnem obdobju in so zapisani tako v osnutku LPM kot LAN. Cilj ukrepov je prispevati k izboljšanju zaposlovanja mladih z ustvarjanjem podpornega okolja za razvoj podjetnosti in ustvarjalnosti mladih ter izboljšanje njihove zaposljivosti s sodelovanjem vseh ključnih deležnikov v mestu. Do leta 2020 mora Maribor s stopnjo brezposelnosti mladih pasti vsaj na nivo stopnje brezposelnosti mladih v državi, to je 18 % ali manj. Predvsem pa mora mesto spet postati mesto z vizijo in spodbudnim podpornim okoljem za celosten razvoj mladih.

V nadaljevanju predstavljamo 5 ukrepov, ključne argumente za odločitev za posamezni ukrep in njihovo izpeljavo do leta 2020.

UKREP 1: VZPOSTAVITEV INFO CENTRA ZA ZAPOSLOVANJE MLADIH – »JOB CAFE«

Ključni argumenti:

- Najpogostejši predlog mladih za ukrep.
- Izkazana potreba zagotoviti prostor za druženje mladih, ki bi jim istočasno omogočal pridobiti informacije in nasvete s področja zaposlovanja in vseživljenjske karijerne orientacije.
- Mladinski center v mestu s ciljno tematiko – zaposlovanje.
- MMSM vidi svojo dodano vrednost v vzpostavitvi tovrstnega INFO centra.
- Podpora drugemu ukrepu – povezovanje ključnih akterjev z namenom zagotavljati potrebne informacije.

Izpeljava ukrepa:

- Vzpostavitev »JOB CAFE« s stalnostjo financiranja iz virov MOM in / ali ZRSZ.
- Vzpostavitev spletnega portala (lahko kot nadgradnja spletne strani www.mladimaribor.si ali samostojna spletna stran), ki bo na enem mestu povezoval in vseboval informacije o ponudbi zaposlitvenih programov, projektov in ukrepov za mlade v lokalnem okolju (mentorstvo, podjetništvo, zaposlovanje, izobraževanje, partnerji, kontakti...).

UKREP 2: POVEZOVANJE KLJUČNIH DELEŽNIKOV

Ključni argumenti:

- V Mariboru sicer obstajajo različne organizacije, ki na področju zaposlovanja nudijo raznovrstno podporo (tudi) mladim, ni pa krovnega akterja, ki bi organizacije med seboj povezoval in s tem mladim zagotavljal dostop do ključnih informacij in jim nudil celovito podporo.
- V mestu je zaznati precejšnjo razdrobljenost in nepreglednost ponudb za mlade.
- Vzpostaviti je potrebno povezovanja delodajalcev, lokalnih razvojnih ustanov, podpornih zaposlitvenih organizacij, izobraževalnih institucij in mladih za doseganje boljših zaposlitvenih rezultatov.

Izpeljava ukrepa:

- Formalizacija lokalne podporne skupine, ki je bila vzpostavljena že za potrebe projekta »My Generation at Work«.
- Dopolnitev lokalne podporne skupine s predstavniki drugih institucij oz. ključnih deležnikov v mestu.
- Redna srečanja formalne »Lokalne podporne skupine za zaposlovanje mladih v MOM«, s ciljem zagotavljanje pretoka informacij in zmanjševati razpršenost in nepreglednost ponudb za mlade, in prenos aktualnih informacij v »JOB CAFE«.

UKREP 3: PODPORA PODJETNIŠTVU MED MLADIMI

Ključni argumenti:

- Visoka naklonjenost podjetništvu med mladimi in primerna institucionalna podpora.
- Visoka naklonjenost socialnemu podjetništvu in primerna institucionalna podpora.

Izpeljava ukrepa:

- Aktivno vključevanje mladih, ki lahko nudijo oziroma izvajajo promocijo podjetništva med mladimi po sistemu »mladi mladim«. Mladi ambasadorji bodo imeli vlogo promoviranja podjetništva na podlagi lastnih podjetniških izkušenj.
- Dogovor z Uradom za gospodarstvo MOM in priprava razpisov za spodbujanje (socialnega) podjetništva med mladimi.

UKREP 4: IZVEDBA RAZLIČNIH PROJEKTOV IN PROGRAMOV AKTIVNEGA ZAPOSLOVANJA MLADIH

Ključni argumenti:

- Neplačana pripravništva in prostovoljstvo so koristni z vidika socializacije, pomenijo pa nekakovostno, neprijazno in izkoriščevalsko obliko zaposlovanja mladih.

Izpeljava ukrepa:

- Vzpostavitev (so-)financiranja programov in ukrepov aktivne politike zaposlovanja, ki niso financirani iz državnega proračuna (honorarji za mlade pripravnike ali prostovoljce).
- Vzpostavljanje podpornega okolja za kakovostno mentorstvo s ciljem zaposlovati mlade in ustrezno pripraviti mlade na zaposlitev.

UKREP 5: PODPORA KARIERNEMU SVETOVANJU ZA MLADE²

Ključni argumenti:

² 5. Ukrep je v povezavi z ukrepi na področju izobraževanja, kar je podrobneje predstavljeno v 2. LPM.

- Naraščajo neskladja med izobrazbeno strukturo mladih in potrebami delodajalcev
- Visoka stopnja fleksibilnosti mladih, vključno s pripravljenostjo na vseživljenjsko izobraževanje.

Izpeljava ukrepa:

- Pregled potreb in možnosti za uvajanje rednega kariernega svetovanja na ravni osnovnih šol (8. in 9. razred) ter srednjih šol.
- Zagotovitev kariernega svetovanja v vsaj enem mladinskem centru s stalnostjo delovanja v mestu.

5 Zaključek

Vlaganje Maribora v nadaljnje reševanje problematike zaposlovanja mladih je nujno potrebno, ob tem pa pričakujemo, da bo napore lokalne skupnosti ob jasno začetih ukrepih prepoznala tudi država. MOM namerava lokalno skupnost in njene mlade prebivalce okrepiti tudi s prijavi na državne in EU razpise ter z ustvarjanjem inovativnega ekosistema v mestu, saj smo prepričani, da visoko izobraženi, fleksibilni in iznajdljivi mladi v spodbudnem okolju predstavljajo neprecenljivo dodano vrednost za razvoj lokalne skupnosti, nikakor pa jih ne smemo prepustiti trenutni vdanosti v situacijo in še manj samim sebi.

Viri in literatura

Flere, S. (urednik) in drugi (2014): Slovenian youth 2013: living in times of disillusionment, risk and precarity. Maribor: Centre for the Study of Post-Yugoslav Societies (CEPYUS), University of Maribor; Zagreb: Friedrich-Ebert-Stiftung (FES).

Lavrič, M. (urednik), in drugi (2011). Mladina 2010 : družbeni profil mladih v Sloveniji. Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino; Maribor: Aristej.

Osutek 2. Lokalnega programa mladih v MOM za obdobje 2015 – 2020. (2015). Maribor: Mestna občina Maribor. Pridobljeno 20. 2. 2015 na spletni strani Mladi Maribor:
http://www.mladimaribor.si/Mladi_Maribor/Novice/260

Lokalni akcijski načrt za mesto Maribor. (2014). Maribor: Mestna občina Maribor. Pridobljeno 20. 2. 2015 na spletni strani Urbact: <http://urbact.eu/mygeneration-at-work>

Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno 19. 11. 2014 na spletni strani:
http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/Dem_soc.asp

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. Pridobljeno 19. 11. 2014 na spletni strani:
http://www.ess.gov.si/_files/6506/MI_2014_10.pdf